

Johannes kapitel 14. Övers och komm: Bo Giertz

Evangelium enligt Johannes Kapitel 14 Tryggheten i tron på Jesus (Joh 14:1–4)

Översättning

Låt ingen ängslan plåga era hjärtan. Tro på Gud. Tro också på mig. I min Faders hus finns många boningar. Vore det inte så, jag sagt er det. Nu går jag dit för att bereda er rum. Och när jag gått dit och berett er rum, skall jag komma tillbaka och taga er till mig, för att också ni skall vara där jag är. Och ni vet vägen som leder dit jag går.

Kommentar

Jesus har alltså sagt det: Han skall gå bort. Lärjungarnas naturliga reaktion är bestörtning. Men Jesus säger dem, att de icke behöver plåga sig med någon ängslan. De skall tro på Gud. Han menar: med den tro, han lärt dem. Inte bara en tro på Guds existens, utan en tro som innebär barnslig förtröstan och tillit. Så gör han ett viktigt tillägg: Tro också på mig. Tron på Jesus är en nödvändig del av den tro, som ger trygghet. Han kommer inte att överge de sina. Det är för deras skull han går bort. Han skall bereda dem rum hos Fadern. Där finns boningar nog, men ingen kan ta dem i besittning om inte Jesus först går den svåra väg som är hans, den som skall försona världens synder. Det är detta, som han nu skall göra.

Så kan man återge tankegången i Jesu ord. Men texten är inte helt säker. Man kan också översätta: Vore det inte så, skulle jag er att jag nu går bort för att bereda er rum. Svårigheten blir då att förklara, varför Jesus omedelbart efteråt säger att han faktiskt gått bort för att bereda dem rum.

Jesus går bort, men han skall komma tillbaka. Han säger inte hur. Kanske finns här en avsiktlig dubbeltydighet. Orden kan avse både hans uppståndelse och hans sista tillkommelse. Möjligen syftar de dessutom på dödens stund. Jesus sade ju nyss till Petrus, att han längre fram skulle få följa sin Mästare. De orden syftade på hans martyrium och död. Döden kan alltså innebära att man får följa den Herre, som kommit för att hämta sin lärjunge hem.

Den enda vägen till Fadern (Joh 14:5–7)

Översättning

Då sade Tomas: Herre, vi vet inte vart du går. Hur kan vi då veta vägen? Jesus svarade honom: Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig. Hade ni känt mig, så hade ni också känt min Fader. Från denna stund känner ni honom och har sett honom.

Kommentar

Tomas kommer med en fråga. Han brukar ibland kallas "Tomas Tvivlaren", men vi har ingen anledning att tänka oss honom som en djupsinnig grubblare. Johannes framställer honom snarare som en enkel och redbar själ, som har litet svårt att fatta. Han – ensam bland lärjungarna? – har inte förstått vart Jesus går. Han undrar hur han då skall veta vägen. Jesus svarar att det är han själv som är vägen. Han går till Fadern, och dit finns ingen väg utom Jesus. De orden säga vad som är själva kärnpunkten i den kristna tron. Evangeliet är inte bara ett budskap om att Gud älskar oss eller att det finns förlåtelse för allt. Det avgörande är att Jesus har gjort det möjligt för oss att komma hem till Gud. Vägen hem är oupplösligt förbundet med honom själv. Räddningen består i att tro på honom, komma till honom, följa honom, tillhöra honom. Han har inte givit oss en karta eller en vägbeskrivning att följa. I stället går han själv med oss. Och det går inte att komma fram till målet annat än i hans följ.

Att Jesus är vägen betyder därför att han också är sanningen och livet. "Sanningen" är sanningen om Gud själv, om hans mening med våra liv, om synden och frälsningen, om det yttersta målet med allt. Den sanningen kan vi inte tänka oss fram till, inte heller utforska. Den måste uppenbaras för oss, och den uppenbarelsen har vi i Jesus, och hans ord, så fullständig som den kan bli här på jorden. Därför finns det ingen auktoritet som kan ställas upp mot Jesus. Och därför är han också livet. Det betyder att det verkliga livet, det som Gud skapat oss till, ett liv i gemenskap med Gud, ett liv som inte kan dö, det finns hos Jesus. Där kan vi få del i det – och bara där. Här kan man alltså finna Gud och se honom sådan han är. "Från denna stund" säger Jesus. Stunden hade ju kommit, den stora och avgörande, då Kristus skulle uppenbara Guds kärlek på ett sätt som lärjungarna aldrig kunnat tänka sig.

Att möta Jesus är att möta Gud (Joh 14:8–11)

Översättning

Filippus sade till honom: Herre, låt oss se Fadern, så är det nog för oss. Jesus svarade: Så lång tid har jag varit hos er, och ändå känner du mig inte, Filippus? Den som sett mig, han har sett Fadern. Hur kan du då säga: Visa oss Fadern? Tror du inte att jag är i Fadern och Fadern i mig? De ord jag talar till er, talar jag inte av mig själv. Och gärningarna, dem utför Fadern som är i mig. Tro mig: jag är i Fadern, och Fadern är i mig. Om inte annat, så tro för själva gärningarnas skull.

Kommentar

Filippus kommer med en önskan som många fromma människor har haft, både förr och senare. Han vill se Gud. Finge han bara göra det, skulle alla tvivel försvinna och allt dunkel skulle bytas i en stor klarhet. Det är ju just vad så många tror som "söker Gud". Men Jesus svarar – med en mild förebräelse – att Filippus redan har fått se Gud. Det finns bara ett sätt, på vilket vi människor verkligen kan ställas ansikte mot ansikte med Gud här på jorden. Det är när vi möter Jesus Kristus. Där har vi Gud. I honom är Fadern närvarande. Det är Fadern som talar och handlar. Här kan vi lära känna honom och förstå hans hjärtelag.

Jesus tillägger, att om lärjungarna har svårt att fatta det, så borde de kunna tro för själva gärningarnas skull. De är ju "tecken" som just visar, att det är Gud som handlar här – inte främst därför att det är fråga om under utan därför att det är Guds frälsning och Guds rike som träder i dagen.

Större ting med Andens hjälp (Joh 14:12–20)

Översättning

Sannerligen, jag säger er: Den som tror på mig, han kommer att göra de gärningar som jag gör. Ja, större gärningar än dem som han gör, ty jag går till Fadern, och allt ni ber om i mitt namn det skall jag göra för att Fadern skall bli förhårligad i Sonen. Om ni ber mig om något i mitt namn, skall jag göra det. Älskar ni mig, så håller ni mina bud. Och jag skall bedja Fadern, och han skall ge er en annan Hjälpare, som för alltid skall vara hos er, Sanningens Ande, som världen inte kan ta emot. Världen ser honom ju inte och känner honom inte. Men ni känner honom, eftersom han förblir hos er och skall vara i er. Jag skall inte lämna er som föräldralösa barn. Jag skall komma till er. Ännu en liten tid och världen ser mig icke mer. Men ni ser mig. Jag lever ju, och ni skall också leva. På den dagen skall ni förstå, att jag är i min Fader och ni i mig och jag i er. Kommentar

Jesus går bort, men han kommer att fortsätta sitt verk. Det är om den saken han nu talar, och det kommer att förbli ett huvudtema i fortsättningen. Han börjar med löftet, att den som tror skall göra sådana gärningar, som han själv gjort, ja, ännu större. Jesus kommer alltså att handla genom sina lärjungar. Han lovar att uppfylla deras böner, om de ber i hans namn. Och det skall ske större ting än de som skett under hans livstid. Ett sådant löfte kan förefalla oss alldeles orimligt. Kan Jesus verkligen ha sagt och menat något sådant? Vi gör nog klokt i att försöka föreställa oss vad Johannes själv skulle ha svarat, om vi ställt den frågan till honom. När han skriver ned detta på sin ålderdom, menar han tydligen både att Jesus givit detta löfte och att han själv på något vis har sett det uppfyllas. Kanske skulle han ha berättat om sådana kraftgärningar som vi känner från apostlagärningarna. Att apostlarna visste att de fått både uppdrag och makt att – när Gud ville det – göra sådant som vi annars inte räknar för möjligt, det kan vi se bl.a. av Pauli brev. Men kanske skulle Johannes ha sagt oss, att Jesus när han gick bort i själva verket började ett större verk än det han utförde under livstiden. Då hade han begränsat sig till ”de förlorade fåren av Israel”. Nu hade evangelium förts ut vida längre och nått fler människor än någonsin under Jesu livstid. Också detta var ”Jesu gärningar”. Men han hade gjort dem genom dem som trodde på honom.

Hur kan nu sådant ske? Jesus nämner två förutsättningar. Det ena är bönen i hans namn. Att bedja i Jesu namn betyder att bedja i gemenskap med honom, så att man älskar honom och håller sig till honom. Bönen blir då ett redskap, genom vilket hans vilja sker.

Men det främsta redskapet för Kristi stora framtidsverk är Anden. Jesus kallar honom ”Hjälparen”, på grekiska ”paraklesis”. Det betyder någon som bistår, en tröstare, en rådgivare, en försvarare och förespråkare. Hittills hade Jesus varit en sådan hjälpare. Nu skulle han sända ”en annan Hjälpare”. Vi får höra flera viktiga saker om honom. Han är ”en annan” och icke bara Jesus i en ny gestalt. Det ordet kom att bli viktigt för fornkyrkans fäder, när de grubblade över treenighetens mysterium. Gud är en, men i hans väsen finns denna trefaldighet, som gör att han är Fader, Son och Ande.

Vidare: Hjälparen är ”sanningens Ande”. Han vittnar om Guds sanning, den som Jesus har förkroppsligat. Den sanningen måste man söka, älska och böja sig för, om man skall kunna ta emot Anden. Det betyder: man måste älska Jesus och hålla hans bud, om man skall få Anden. Jesu ”bud” betyder inte en summa lagar och förordningar utan – här som alltid hos Johannes – det stora budet att ta emot Jesus, tro på honom och lita på honom i allt. Då ”håller” man hans bud. Det betyder att man håller fast vid hans ord, sådana de en gång är givna. Här går gränsen mellan Andens kyrka och den andelösa världskyrkan, som har namnet men inte Anden. Världen tror att allting växlar och förändras, också kristendomen, och att det i sista hand är vi människor som bestämmer allt. Därför kan världen inte ta emot Anden.

Slutligen: Anden skall komma för att stanna. Han skall alltid vara hos de kristna och i dem. Han skall vara hos dem, mitt ibland dem som Jesus en gång var, synlig som han, i Kyrkans, Ordets och sakramentens gestalt. Genom de medlen skall han verka i dem och ta sin boning i deras hjärtan.

Jesus kallade nyss lärjungarna för sina barn (13:33). Nu säger han dem att han inte skall lämna dem föräldralösa. Han skall komma till dem. Återigen säger han inte uttryckligen hur det skall ske. Troligen tänker han både på sin uppståndelse och sin sista tillkommelse. Här menar han nog också att han skall komma när Anden kommer. Vi får strax höra mera om den saken. Världen kommer inte längre att se honom. Den kommer att tro att han är död och borta för alltid. Men lärjungen vet att han lever och ser honom med trons ögon. Det hör med till Andens verk. Så förstår man att Jesus verkligen kom från Gud och att han lever i Gud. Och ännu mer: man förstår, att han nu lever i oss och att vi har del i honom. På det viset är han alltjämt hos de sina och de är ”i Kristus”, som Paulus uttrycker saken.

Kärlek till Jesus skänker gemenskap med Gud (Joh 14:21–24)

Översättning

Om någon har mina bud och håller fast vid dem, så visar han att han älskar mig. Men den som älskar mig, han skall få min Faders kärlek och han skall vara mig kär, och jag skall uppenbara mig för honom. Då sade Judas (icke Judas Iskariot): Herre, vad har hänt, eftersom du tänker uppenbara dig för oss men inte för världen? Jesus svarade honom: Om någon älskar mig, så han fast vid mitt ord, och han skall få min Faders kärlek och vi skall komma till honom och taga vår boning hos honom. Den som, inte älskar mig, han håller inte fast vid mina ord. Ordet som ni hör är inte mitt utan Faderns som har sänt mig.

Kommentar

Johannes har blivit kallad kärlekens apostel, och det med rätta. Men det betyder inte att han sätter gärningarna högre än tron. Kärleken är Guds eget väsen. Den kärleken får vi del i genom att få del i Jesus. Den är en gåva som Jesus har med sig, när han

kommer till oss från Gud. Tar man emot Jesus och tror på honom så att man blir förenad med honom, då har man kärleken. Och det visar sig i att man älskar Jesus, hans ord och hans bud. Här går gränsen mellan verklig Kristustro och sådan religiositet som är kristen bara till namnet. Man kan gilla Jesus och kristendomen, därför att de står för principer som man anser riktiga, sådant som medmänsklighet, jämlikhet, omtanke om de svaga eller något liknande. Men kristen tro är något annat. Det är att älska Jesus och lita på Jesus, så att man formas av hans sätt att tänka och av hans vilja. Det betyder att man ”håller hans bud”. Det ord som Johannes använder för ”hålla” betyder samtidigt att hålla fast vid något, så att man älskar det och inte släpper det ifrån sig. Man kan översätta det både med att ”hålla” och ”hålla fast vid”. Att ”hålla hans bud” betyder, som vi nyss sett, inte att ha en lista på moraliska förhållningsregler som man följer. Det betyder att ha ett sådant förhållande till Jesus, att man älskar hans vilja och med glädje går in under den. Tron är verksam i kärlek som Paulus säger. Då lever man omsluten av Guds kärlek och i Jesu närhet, så att han ”uppenbarar sig” för oss.

Åter kommer en av apostlarna med en fråga. Denna gång är det Judas, inte förrädaren utan den Judas som hos Lukas kallas ”Judas, Jakobs son” (Luk 6:16 och Apg 1:13). Detta är det enda stället i Nya Testamentet där Judas blir mer än ett namn i en apostlaförteckning. Här som i fråga om Tomas och Filippus är det Johannes som låter honom träda fram som individ.

Judas frågar vad som hänt, eftersom Jesus inte tänker göra vad alla apostlarna har hållit för självklart. Messias skulle ju segra och det måste betyda att han trädde fram inför allt folket. Men nu hade Jesus låtit förstå att han bara tänkte uppenbara sig för lärjungarna. Jesus svarar, att ingen kan förstå honom och hans verk, som inte älskar honom. Hans seger kan man bara få del i genom att få del i honom själv. Och det förutsätter just den kärlek, som han talat om, den som visar sig i att man håller fast vid hans ord.

Detta Jesu svar innebar något omvälvande nytt. För judarna stod det klart, att när Gud grep in skulle han göra det med makt. Han skulle slå ned allt motstånd. Även Jesus säger oss, att den dagen kommer. Men innan dess kommer Guds stora erbjudande om frälsning och förlåtelse. Han ger världen en Försonare. Han öppnar sin famn i Kristus. Han låter evangelium predikas. Guds rike tar gestalt i Kyrkan, inte i ett världsrrike.

Anden som undervisar (Joh 14:25–26)

Översättning

Detta har jag talat till er medan jag ännu är hos er. Men Hjälparen, den helige Ande, som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära er allt och påminna er om allt som jag har sagt er.

Kommentar

För andra gången ger Jesus sina lärjungar löftet om Anden, som härför första gången hos Johannes – kallas ”den Helige Ande”. Åter får vi veta, att Anden skall fortsätta Jesu verk. Det är nämligen inte avslutat med det som Jesus talat under sin livstid. Anden skall fortsätta att undervisa, genom att ”lära” dem. Det är samma ord som används om Jesu undervisning och om Jesus själv när han kallas ”Mästare” (ordagrant: lärare). Anden skall utöva detta ”läroämbete” genom att påminna om det som Jesus sagt, men också genom att ge det den rätta tillämpningen och utläggningen, som Jesus talar om längre fram (16:13).

Anden skall sändas i Jesu namn. Det betyder: på Jesu vägnar, för att utföra Jesu verk. Fadern skall sända Anden i gemenskap med Jesus. Fadern och Sonen är ett (10:30).

Den frid som världen inte kan ge (Joh 14:27–31)

Översättning

Frid lämnar jag efter mig åt er, min frid ger jag er — inte den frid som världen ger. Låt ingen ängslan plåga era hjärtan. Var inte rädda. Ni hörde vad jag sade er: Jag går bort men jag kommer tillbaka till er. Om ni älskade mig, skulle ni glädjas över att jag går till Fadern. Han är ju större än jag. Och nu har jag sagt er det, innan det sker, för att ni skall tro, när det har skett. Det är inte mycket mera jag kommer att säga här hos er. Nu kommer denna världens furste. Över mig har han ingen makt, men världen måste få märka att jag älskar Fadern och gör så som Fadern har bjudit mig. Stig upp, låt oss gå härifrån.
Kommentar

Den frid som Jesus ger är friden med Gud. Själva grundbetydelsen av det hebreiska ordet för frid (schalom) är ett tillstånd, där allt sker efter Guds vilja, i den harmoni som Skaparen har avsett. Att ha frid betyder alltså att ha kommit i ett rätt förhållande till Gud och kunna vila i vissheten att man är Guds barn. Världens frid innebär att få vara ostörd, fri från det som oroar och irriterar. Därför kan den ständigt störas på nytt. Men Guds förlåtelse är hel och fullkomlig. Världens frid är en känsla, Jesu frid är en yttre verklighet. Tryggheten ligger i att Kristus tagit all vår skuld på sig och svarar för oss. Han är vår frid, säger Paulus.

Så följer en upprepning och sammanfattning av det som Jesus redan sagt. När lärjungarna nu vet, vad som skall ske, borde de kunna glädjas. Jesus går ju till Fadern och ”han är större än jag”. Sonen har ju utblottat sig själv och antagit en tjänares gestalt. Nu skall han återfå den ”jämlikhet med Gud” som han en gång hade (Fil. 2:6).

Jesus ger lärjungarna ännu en påminnelse om hur kort tiden är. Han har snart talat med dem för sista gången. Nu kommer ”denna världens furste”, han som har makt över den fallna mänskligheten. Men över Jesus har han ingen makt. Det finns ingenting hos Jesus som han kan göra anspråk på. Ändå kommer det att se ut som om han segrade. Men Jesus låter det ske, därför att det är Guds vilja. Så skall världen få se, att han älskar sin Fader. Om nu världen vill förstå det!

Uppmaningen att stå upp och gå har vållat många diskussioner. Det återstår ju ännu tre hela kapitel av Jesu avskedstal. Enligt

mångas mening har Johannes uppfattat återstoden som ett samtal på vägen till Oljeberget. Andra anser att avskedstalet i en tidigare utgåva av evangeliet slutade här. Sedan har den som lagt sista handen vid verket fogat in kapitlen 15–17 på detta ställe. Det kan ha varit Johannes själv. Det kan också ha varit någon eller några av hans lärjungar, som fått hand om hans andliga kvarlåtenskap och ville se den bevarad. De måste i så fall ha haft så stor respekt för sin lärare, att de inte ville ändra någonting han skrivit utan lät uppmaningen till uppbrott stå kvar, där den stått från början. Har det gått till så, har vi här ett vittnesbörd om auktoritet det apostoliska ordet åtnjöt i urkyrkan.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt
Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Johannes evangelium